

met de gal in de galblaas gekomen, gemakkelijk hangen en gaan daar door het neerslaan van de verschillende bestanddeelen der gal en een organische bindstof (fibrine, epitheelcellen, bloed) grooter worden. Is het eenmaal zóóver, dan kan de besmetting van den inhoud van de galblaas komen en daarmee het klinische beeld der galsteenziekte.

Derde hoofdzaak: Het is niet verstandig de galblaas te verwijderen. Deze operatie wordt weliswaar door velen aanbevolen, doch: „aujourd'hui que nous savons que la formation des calculs commence dans le foie, nous sommes peut-être tentés d'envisager la question d'une toute autre façon”.

Totnutoe heb ik drie aanhalingen uit den tekst woordelijk weergegeven. Leest men deze na elkander, dan zijn geest en strekking van het boek duidelijk. Op mij maakt de inhoud, die hier en daar bestaat uit zwakke bewijsvoeringen, die vaak steunen op bepaald onjuiste vooropstellingen, niet een zeer goeden indruk. De toon is bovendien, wanneer het gaat over de opvatting van anderen, soms hinderlijk kleineerend. Trouwens, boeken waarin bijna op iedere bladzijde cursief gedrukte gedeelten en aanhalingsteekens te vinden zijn, lees ik niet gaarne.

H. J. LAMÉRIS.

Dr. RUDOLF ZIEL, *Anregungen zur gesetzlichen Regelung der Tuberkuloseprophylaxis*. Tuberkulose-Bibliothek. Beihefte zur *Zeitschrift für Tuberkulose*. No. 18. Verlag von JOHANN AMBROSIUS BARTH. Leipzig 1925. Prijs: 2.70 mark.

De schrijver behandelt in de eerste hoofdstukken zeer in het kort de gronden, waarom een staat moet zorgen voor de beperking van ziekten zooals syphilis en tuberculose, voornamelijk uit een nationaal-economisch oogpunt.

Daar de inzichten omtrent tuberculose en haar bestrijding zeer wisselen, moet de wetgeving van vaststaande feiten uitgaan. In casu is dit het feit, dat de tuberculose een besmettelijke ziekte is, die van mensch op mensch rechtstreeks overgaat en die vooral voor kinderen zeer gevaarlijk is. Zoowel sanatorium, als consultatiebureau en gezondheidskolonies zijn bij den strijd onontbeerlijk. In de volgende hoofdstukken vele tabellen en statistieken betreffende de algemeene sterfte en de tuberculosesterfte in verschillende landen. In het bijzonder vermeldt hij getallen uit Tsjecho-Slowakeie. Meer uitgebreid volgen dan de bedragen, uitgetrokken op de Tsjechische begrooting van het jaar 1923, voor ondersteuning van ziekenhuizen, kinderhuizen, bestrijding van volksziekten en andere hygiënische inrichtingen. Daaruit blijkt, dat de Tsjecho-Slowakeische Republiek het drie-dubbele bedrag hieraan uitgeeft van hetgeen de Nederlandsche begrooting vermeldt. Uitgezonderd voor den woningbouw, waarvoor Tsjecho-Slowakeie slechts de helft uitgeeft. Daarna volgt een ontwerp eener begrooting voor tuberculosebestrijding, berekend in Tsjechische kronen, geraamd op een bedrag van 10000000 kronen, waarvan de staat 60 pCt. en de gemeenten 40 pCt. hebben bij te dragen. Op grond van de voorafgaande beschouwingen laat hij dan een ontwerp volgen van een wet ter

bestrijding der tuberculose, onderverdeeld in 8 hoofdstukken en 40 paragrafen.

Als bijvoegsel dezelfde wet van Japan (van 1919). Aan het slot twee kaarten van Bohemen, waarop men de tuberculosesterfte in de jaren 1906—1908 en in 1920 voor ieder district kan aflezen.

M. MORTIER HIJMANS.

B. A. TURPIN, *La tétanie infantile*. Parijs. MASSON & Cie, 1925.

Een frisch en helder geschreven monographie, die meer geeft, dan de titel belooft, daar het een bijdrage is tot de leer der spasmodie in meer uitgebreiden zin; een onderwerp, dat verre van nieuw, nog steeds zijn actualiteit behoudt. Tal van onderzoekingen hebben tot in den laatsten tijd ons inzicht in de pathogenese dezer aandoening dieper en breder gemaakt. Meer en meer blijkt, hoe zeer het spasmodische syndroom, ook waar het niet volledig is ontwikkeld, een stigma is van afwijkingen in het biochemisme der weefselvochten, en als zoodanig een verschijnsel, dat wijst op een zeker onvermogen der constitutie om zijn zuur-alkali-evenwicht aan te passen aan de onmiddellijke behoeften. Wie zich in een kort bestek omtrent het vraagstuk der alkalose en zijn beteekenis voor de menschelijke ziektekunde wil op de hoogte stellen, zij de lezing van dit boek ten zeerste aanbevelen.

Na een goed geschiedkundig overzicht over de ontwikkeling van het ziektebeeld der spontane en der kunstmatig op te wekken tetanie (door thyreooprivie of geforceerde ademhaling), toetst TURPIN de pathogenese van al deze vormen aan een stelselmatig onderzoek naar het gehalte aan vrije Ca-ionen in het bloed, en wel met behulp van bepalingen der pH , van de alkalireserves in het bloed en van de *chronaxie*. Deze laatste is een zeer verfijnde reactie, welke die van ERB vervangt, omdat zij als wetenschappelijke titer van de spierzenuwgevoeligheid tegenover den galvanischen stroom boven deze laatste vóór heeft, dat zij rekening houdt met den *duur* der doorstroming, een maat, waarover de klassieke methode geen uitsluitel geeft. Bovendien is de *chronaxie* een functie van de zenuwgevoeligheid zelf, en daardoor onafhankelijk van uitwendige omstandigheden, zooals weerstand, electrodegrootte enz.. Toch acht ik het jammer, dat TURPIN nagelaten heeft de electriche waarde volgens ERB op te nemen. Hierdoor zou de waardeering der *chronaxie* slechts hebben kunnen winnen.

De op deze wijze verkregen gegevens, in tal van graphieken voorgesteld, geven een alzijdige bevestiging van het feit, dat de pathogenese der uiteen loopende tetanoïde toestanden grotendeels beheerscht wordt door een tekort aan vrije Ca-ionen in het bloed. Met voldoening heeft Ref. hiervan kennis genomen, voor zoover dit eveneens geldt voor de latente spasmodie van het oudere kind die onder den naam der „calciprieve constitutie” door hem, voornamelijk op grond van klinische waarnemingen en overwegingen, met de tetanoïde toestanden van het jongere kind reeds was vereenzelvigd.

H. A. STHEEMAN.